

Öğretmen Adaylarının Akıllı Telefon Ekran Kullanım Süreleri ile Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Gizem Engin^{a, b}, Salih Zeki Genç^c

Özet

Bu çalışma, öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışlarının ekran kullanım süresiyle olan ilişkilerinin belirlenmesi amacıyla yürütülmüştür. Çalışma ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve Ocak ve Bulut (2015) tarafından geliştirilen "Akademik Erteleme Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma pedagojik formasyon eğitime devam eden 172 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonunda öğretmen adaylarının orta ve alt orta düzeyde akademik erteleme davranışı gerçekleştirdikleri, öğretmen adaylarının ders çalışırken sıklıkla telefonlarını kontrol ettikleri ve telefonunu kontrol edenlerin önemli bir kısmının bu davranışın akademik verimini düşürdüğünü düşünmesine rağmen yaptığı sonucuna ulaşmıştır. Ders çalışırken telefonunu kontrol eden öğretmen adaylarının sorumsuzluk ve akademik mükemmeliyetçilik alt boyutlarından aldıkları puanların daha yüksek olduğu bulunmuştur. Öğretmen adaylarının günlük ortalama 4 saatten fazla akıllı telefon ekranını kullandıkları görülmüştür. Öğretmen adaylarının akıllı telefon ekran kullanım süreleri ile akademik erteleme ölçeğinin sorumsuzluk ve akademik görevin algılanan niteliği alt boyutlarında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Ekran Kullanım Süresi
Akademik Erteleme
Sorumsuzluk

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 22.01.2020
Kabul Tarihi: 13.03.2020
Doi: 10.18026/cbayarsos.678379

Investigation of the Relationship Between Pre-Service Teachers' Smart Phone Screen Usage Times and Academic Procrastination Behavior

Abstract

This study was carried out to determine the relationship between academic procrastination behaviors and screen usage time of prospective teachers. The design of this study is correlational. The personal information form developed by the researcher and the "Academic Procrastination Scale developed by Ocak and Bulut (2015) were used as data collection tools. The study was carried out with 172 pre-service teachers who are continuing pedagogical formation education program. At the end of the study, it was concluded that the pre-service teachers performed academic procrastination behavior at the middle and lower middle levels, the pre-service teachers frequently checked their smart phones during the course and while they were studying, and a significant portion of those who checked their smart phones thought that this behavior reduced their academic efficiency. It was found that pre-service teachers who control their phones while studying are higher in the irresponsibility and academic perfectionism sub-dimensions. It has been observed that pre-service teachers use smart phone screen more than 4 hours per day. It was concluded that there was a positive relationship between the pre-service teachers' smart phone screen usage times and academic procrastination scale in terms of irresponsibility and perceived quality of academic task.

Keywords

Screen Usage Time
Academic Procrastination
Irresponsibility

About Article

Received: 22.01.2020
Accepted: 13.03.2019
Doi: 10.18026/cbayarsos.678379

^a İletişim Yazarı: gizem.engin@ege.edu.tr

^b Dr. Öğr. Üyesi, Ege Üniversitesi / Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Bornova-İzmir ORCID numarası: <https://orcid.org/0000-0003-2532-8136>

^c Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi / Eğitim Fakültesi Anafartalar Kampüsü – Çanakkale ORCID numarası: <https://orcid.org/0000-0002-6839-8284>

Giriş

Günümüzde cep telefonları bedenimizin bir parçası haline gelmiştir. Cep telefonlarının akıllı telefonlara dönüşmesiyle birlikte film izlemek, sanal ortamda sohbet etmek, müzik dinlemek, haber okumak, sosyal ağlara katılmak gibi pekçok eylem bu araçlar aracılığıyla rahatlıkla gerçekleştirilebilmektedir. Telefon ekranına bakarak geçirilen süreler artmaktadır. Telefona bağlı geçirilen sürenin artmasının; ders çalışmak, araştırma yapmak, ödev yapmak v.b. akademik işlere ayrılan sürenin azalmasına sebep olabileceği düşünülmektedir. Bu amaçla bu çalışmada ekran kullanım süresi ile akademik erteleme davranışı arasındaki ilişki ele alınmıştır.

Erteleme, yapılması gereken görevleri yapmak yerine alternatif aktivitelerle zaman geçirilmesini açıklayan bir kavramdır. Bu davranış hayattaki verimliliği düşürebilmekte, kişinin kendisiyle ve çevresindeki insanlarla ilişkilerinde bazı olumsuz değişimler meydana gelmesine sebep olabilmektedir (Alblwi, Stefanidis, Phalp ve Ali, 2019). Erteleme davranışı akademik görevler söz konusu olduğunda gerçekleşiyorsa akademik erteleme olarak adlandırılmaktadır (Akbaş ve Gizir, 2010; Albayrak, Yazıcı ve Reisoğlu, 2016; Kağan, 2009). Akademik erteleme davranışının farklı sebepleri olabileceği alan yazında ifade edilmiştir. Bu sebeplerden bazıları düşük sorumluluk bilinci (Bulut, 2015; Bulut ve Ocak, 2017), mükemmellik arayışı (Kaya ve Odacı, 2019; Sarıoğlu, 2011; Yıldırım, 2014), zaman yönetme becerilerindeki eksiklik (Balkıs, Duru, Buluş ve Duru, 2006), ütopyik hedefler koymak (Balkıs, 2007), düşük motivasyon (Alblwi, Stefanidis, Phalp ve Ali, 2019; Kağan, 2009; Kandemir, 2014; Kaya ve Kaya, 2014), öz düzenleme becerilerindeki yetersizlik (Alblwi, Stefanidis, Phalp ve Ali, 2019; Steel, 2007) şeklinde sıralanabilir.

Sarıkaya-Aydın ve Koçak (2016) alinyazında erteleme davranışının bilişsel, duyuşsal ve davranışsal üç boyutunun yer aldığını ifade etmektedir. Özellikle davranışsal boyutunda bireylerin akademik görevlerini yerine getirmek yerine onlara daha cazip gelen işlere yöneldikleri ifade edilmektedir (Sarıkaya-Aydın ve Koçak, 2016; Senecal, Koestner ve Vallerand, 1995). Ergen ve genç yetişkinlere cazip gelen işlerin arasında "ceptelefonunda takılmak" olduğu dikkat çekmektedir (Adnan ve Gezgin, 2016; Akyürek, Kars ve Bumin, 2018; Gezgin ve Çakır, 2016; Kaysi, 2016; Subaşı, 2019; Yıldırım, Şumuer, Adnan ve Yıldırım, 2015). TÜİK (2019) verilerine göre Türkiye'de 80.926.481 kişinin cep telefonu aboneliği olduğu görülmektedir. Bu sayının oldukça yüksek olduğu 18 yaş üstü insanların abonelik alabildiği göz önüne alındığında anlaşılmaktadır. Cep telefonlarının akıllı telefonlara dönüşmesiyle birlikte bu cihazlarla kurulan ilişkinin farklı açılardan değerlendirilmesi gereği ortaya çıkmıştır. Bu ilişkinin getirdiği olumlu (Hong, Chiu ve Huang, 2012; Kaplan-Akıllı ve Gezen, 2016; Yengin, 2016) ve olumsuz (Adnan ve Gezgin, 2016; Akdemir, 2013; Akyürek, Kars ve Bumin, 2018; Kızılkaya-Cumaoğlu ve Diker-Coşkun, 2012) etkiler alan yazında pek çok çalışmada ifade edilmiştir.

Özellikle cep telefonlarının yaygınlaşmasıyla alanyazında nomofobi (cep telefonundan yoksun kalma) ve fomo (gelişmeleri kaçırma korkusu) gibi yeni kavramların yer almaya başladıkları görülmektedir. Yerli ve yabancı alan yazın nomofobinin gençler arasında ne kadar yaygın olduğunu gözler önüne sermektedir (Adnan ve Gezgin, 2016; Kaplan-Akıllı ve Gezen, 2016; Kaur ve Sharma, 2015). Benzer şekilde sosyal medyada akışta olan gelişmeleri

Öğretmen Adaylarının Akıllı Telefon Ekran Kullanım Süreleri ile Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

---

kaçırma korkusunun (FOMO) da gençler arasında oldukça yaygın olduğu görülmektedir (Aliçavuşoğlu ve Boyraz,2019; Yalçın-Çınar ve Mutlu,2018).

Öğrencilerin sorunlu cep telefonu kullanımları akademik hayatları üzerinde de olumsuz etkiler yaratabilmektedir (Adnan ve Gezgin; Akdemir, 2013; Akyürek, Kars ve Bumin,2018; Aliçavuşoğlu ve Boyraz,2019; Brunborg, Mentzoni ve Frøyland, 2014; Kızılkaya-Cumaoğlu ve Diker-Coşkun, 2012). Günümüzde cep telefonlarından uyku sırasında bile ayrılmak istemeyen her an yanında bulundurma isteği duyan bir grup vardır (Aliçavuşoğlu ve Boyraz,2019). Cep telefonuyla geçirilen sürenin çok ciddi boyutlara ulaşması, akademik görevlerin ertelenmesine sebep olabilir. Yapılması gereken bir akademik görevi yapmak yerine (soru çözmek, rapor hazırlamak v.b.) öğrenen kendisinin daha fazla hoşuna giden bir uğraşa yönelebilir (film izlemek, arkadaşlarının fotoğraflarına bakmak v.b) ve bunun için cep telefonunu araç olarak kullanabilir.

Öğrencilerin akademik hayatlarında başarıyı yakalayabilmelerinin gerekli görevi nitelikli ve zamanında yapmalarına bağlı olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada cep telefonlarından ayrılamama durumunun akademik görevleri zamanında ve gereği gibi yapma konusunda olumsuz etkiler doğurabileceği düşünüldüğü için cep telefonu ekranına bağlı kalınan süreyle akademik erteleme davranışı arasındaki ilişki incelenmek istenmiştir. Bu amaçla aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

Alt Problemler

- Öğretmen adaylarının akademik erteleme ölçeğinin (sorumluluk, akademik görevin algılanan niteliği, öğretmenlere ilişkin olumsuz algı ve akademik mükemmeliyetçilik) alt boyutlarına göre ortalamaları ne düzeydedir?
- Öğretmen adaylarının günlük ortalama ekran kullanım süreleri nedir?
- Öğretmen adaylarının ders çalışılan süre içerisinde telefonu kontrol etme ve bu kontrol davranışının akademik verimlerini düşürme konusundaki etkilerine ilişkin görüşlerine ilişkin frekans dağılımları nasıldır?
- Öğretmen adaylarının ekran kullanım süreleri ve akademik erteleme davranışları akıllı telefonlarını ders çalışırken kontrol etme değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
- Öğretmen adaylarının sorumsuzluk, akademik görevin algılanan niteliği, öğretmenlere ilişkin olumsuz algı ve akademik mükemmeliyetçilik ölçek alt boyutları ile ekran kullanım sürelerinin ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Sınırlılık ve Varsayımlar: Araştırmada Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2019 Güz döneminde formasyon eğitimine devam eden öğretmen adaylarıyla çalışılması bir sınırlılık olarak görülebilir. Öğretmen adaylarının kendilerine yöneltilen ölçme aracına samimi cevaplar verdikleri varsayılmaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli: Araştırmada ekran kullanım süresi ve akademik erteleme davranışı arasında birlikte bir değişim olup olmadığı ve derecesi belirlenmek istendiği için genel

tarama modellerinin içinde yer alan ilişkiel tarama modeli tercih edilmiştir (Fraenkel ve Wallen,2009).

Evren ve Örnekleme: Araştırmada 2019-2020 eğitim-öğretim yılında bir devlet üniversitesinde pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adayları içinden gönüllü olan 172 kişi ile çalışılmıştır.Bu öğretmen adaylarının 123 kişisi kadın, 49 kişisi ise erkektir. Bu grup kolay ulaşılabilir olması sebebiyle tercih edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Akademik Erteleme Ölçeği: Ocak ve Bulut (2015) tarafından geliştirilen ölçek beşli likert tipindedir. Toplam varyansın %53,61'ini açıklayan KMO Kaiser-Meyer-Olkin değeri .93 hesaplanan 4 boyutlu bir ölçektir. Ölçek toplam 38 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddelerinin faktör yüklerinin .52 ile .82 arasında değiştiği belirtilmiştir. Ölçeğin alt boyutları sorumsuzluk, akademik görevin algılanan niteliği, öğretmenlere ilişkin olumsuz algı ve akademik mükemmelliyetçilik olarak belirlenmiştir. Orijinal ölçek geliştirme çalışmasında alt boyutlara ilişkin hesaplanan iç tutarlılık katsayıları sırasıyla birinci boyutiçin. 95, ikinci boyutiçin. 86, üçüncü boyut için .77 ve son boyut için .64 belirlenmiştir. Ölçek toplamına ait iç tutarlılık katsayısı .94 olarak hesaplanmıştır (Ocak ve Bulut, 2015). Bu çalışmada ise iç tutarlılık katsayıları birinci boyut için .95, ikinci boyut için .92, üçüncü boyut için .81 , son boyut için .72 ve ölçek toplamı için .94 hesaplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel Bilgi Formu araştırmacı tarafından hazırlanmış üç uzmanın görüşleriyle son şekline kavuşturulmuştur. Katılımcıların cinsiyeti sorulmuştur. Formda Telefonlarının “Screen Time” özelliğini kullanarak ya da bu özelliği olmayan telefonlar için “Screen Time” uygulamasını indirerek günlük ortalama ne kadar süre ekran kullandıklarını yazmaları istenmiştir. Ayrıca telefonlarını ders süresince ve ders çalışırken kontrol edip etmedikleri, bu sorulara “evet” yanıtı verenler için telefonlarıyla ilgilenmelerinin ders verimleri üzerinde etki (olumlu ya da olumsuz) oluşturup oluşturmadığı sorulmuştur.

Verilerin Toplanması: Veriler toplanmaya başlanmadan iki hafta öncesinde öğretmen adaylarına araştırma konusu hakkında bilgi verilmiş ve araştırmaya katılım göstermek isteyenlerin eğer akıllı telefonlarında ekran zamanını gösteren bir özellik yoksa “Screen Time” programını telefonlarına kurmaları sağlanmıştır. İki hafta boyunca hatırlatmalar yapılmış ve üçüncü hafta ölçme araçları gönüllü öğretmen adaylarına uygulanmıştır.

Verilerin Analizi: Verilerin analizinde ilk üç alt problemin yanıtlanması için betimsel istatistiklerden (aritmetik ortalama, frekans, yüzde ve standart sapma) kullanılmıştır. 4. alt problem için ise Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Veriler yorumlanırken Bulut ve Ocak (2017) tarafından belirlenen aralıklar kullanılmıştır. Bu aralıklar adı geçen araştırmacılar tarafından şu şekilde ifade edilmiştir.

- 4.20–5.00 “beni tamamen yansıtıyor” ,
- 3.40–4.19 “beni çoğunlukla yansıtıyor” ,
- 2.60–3.39 “beni biraz yansıtıyor” ,
- 1.80–2.59 “beni çok az yansıtıyor” ,
- 1.00–1.79 “beni hiç yansıtıyor”

BULGULAR

Bu bölümde araştırma verilerine ait bulgular araştırma alt problemleri dikkate alınarak sırayla sunulmuştur.

a. Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme Davranışları Ölçek Alt Boyutlarına Göre Ortalamaları

Tablo 1. Ölçek Alt Boyutlarının Puanlarına Ait Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	$\bar{X}$	SS	Anlamı
Sorumsuzluk	2.62	16.94	Beni biraz yansıtıyor
Akademik görevin algılanan niteliği	2.15	8.65	Beni çok az yansıtıyor
Öğretmenlere ilişkin olumsuz algı	2.96	4.79	Beni biraz yansıtıyor
Akademik mükemmeliyetçilik	2.46	3.54	Beni çok az yansıtıyor

Ölçek alt boyutlarına ait aritmetik ortalama ve standart sapma puanları Tablo1’de sunulmuştur. Sorumsuzluk, öğretmenlere ilişkin olumsuz algı alt boyutlarında “beni biraz yansıtıyor” aralığına denk gelen ortalamalar hesaplanırken, akademik görevin algılanan niteliği ve akademik mükemmeliyetçilik “beni çok az yansıtıyor” aralığına denk gelen ortalamalar hesaplanmıştır.

b. Öğretmen Adaylarının Günlük Ortalama Ekran Kullanım Süreleri

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Günlük Ekran Kullanımına İlişkin Süre Ortalamaları

	N	Min.	Max.	$\bar{X}$	SS
Süre	172	4,00 dk.	711,00 dk.	255,0872	130,42310

Öğretmen adaylarının ekran kullanımına ilişkin süre ortalamaları Tablo 2’de sunulmuştur. Tablo 2’de görüldüğü gibi en az ekran kullanımı günlük 4 dakika en fazla 711 dakika bulunmuştur. Genel ortalama bakıldığında 255 dakika olduğu görülmektedir.

c. Öğretmen adaylarının ders süresinde telefonu kontrol etme, dersler sırasında telefonu kontrol etme ve bu kontrol davranışlarının akademik verimlerini düşürme konusundaki etkilerine ilişkin görüşleri

Tablo 3.Öğretmen Adaylarının Ders Çalışılan Süre İçinde Telefonu Kontrol Etme ve Bu Kontrol Davranışının Akademik Verimlerini Düşürme Konusundaki Etkilerine İlişkin Frekans Dağılımları

Değişken	Tercih			
	Evet	%	Hayır	%
	N		N	
Ders çalışılan süre içerisinde telefonu kontrol etme	136	79.1	36	20.9
Ders çalışılan süre içerisinde telefonu kontrol etme verimi düşürür	96	55.8	76	44.2

Tablo 3'te görüldüğü gibi 136 kişi (%79.1) ders çalışırken telefonunu kontrol ettiğini söylerken(%79.1),36 kişi (%20.9)etmediğini ifade etmiştir. Ders çalışırken telefon kontrol etmenin akademik verimini düşürdüğünü söyleyen 96 kişi (%55.8) iken 76 kişi (44.2) düşürmediğini düşündüğünü belirtmiştir.

- d. Öğretmen adaylarının ekran kullanım süreleri ve akademik erteleme ölçek alt boyut puanlarının akıllı telefonlarını ders çalışırken kontrol etme değişkenine göre incelenmesi

Tablo 4. Öğretmen adaylarının ekran kullanım süreleri ve akademik erteleme ölçek alt boyut puanlarının akıllı telefonlarını ders çalışırken kontrol etme değişkenine göre t-testi sonuçları

	Ders çalışırken akıllı telefonu kontrol etme	n	$\bar{X}$	ss	t	SD	p
Süre	Evet	136	259.51	126.62	.86	170	.38
	Hayır	36	238.36	144.55			
Sorumluluk	Evet	136	51.55	16.73	2.52	170	.01
	Hayır	36	43.66	16.47			
Akademik görevin algılanan niteliği	Evet	136	22.00	8.58	1.20	170	.23
	Hayır	36	20.05	8.85			
Öğretmenlere ilişkin olumsuz algı	Evet	136	14.95	4.77	.59	170	.55
	Hayır	36	14.41	4.91			

Öğretmen Adaylarının Akıllı Telefon Ekran Kullanım Süreleri ile Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Akademik mükemmelliyeçilk	Evet	136	10.21	3.54	.010	170	.01
	Hayır	36	8.50	3.22			

Tablo 4'te görüldüğü gibi ekran kullanım süresi [$t(170)=.86$; $p>.05$] ve akademik görevin algılanan niteliği [$t(170)=1.20$; $p>.05$], öğretmenlere ilişkin olumsuz algı [$t(170)=.59$; $p>.05$] alt boyutlarında ders çalışırken ekran kullanımı değişkenine göre anlamlı farklılık yoktur. Sorumsuzluk [$t(170)=2.52$; $p<.05$], ve akademik mükemmelliyeçilik [$t(170)=.10$; $p<.05$], alt boyutlarında ise ders çalışırken ekran kullanımı değişkenine göre kontrol edenler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

- e. Öğretmen adaylarının akademik erteleme ölçek alt boyutları ile ekran kullanım sürelerinin ortalamaları arasındaki ilişki

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme Ölçek Alt Boyutları ile Ekran Kullanım Sürelerinin Ortalamaları Arasındaki İlişkiye Yönelik Pearson Korelasyon Testi Sonuçları

	Süre	Sorumsuzluk	Akademik görevin algılanan niteliği	Öğretmenlere ilişkin olumsuz algı	Akademik mükemmelliyeçilik
Pearson Correlation	1	.452**	.244**	.113	.062
Sig. (2-tailed)		.000	.001	.140	.417
N	172	172	172	172	172

$p<.01$

Tablo 5'de görüldüğü gibi ekran kullanım süresi ile akademik erteleme ölçeğinin birinci alt boyutu olan sorumsuzluk ($r= .45$) arasında pozitif yönlü orta düzeyde korelasyon görülmüştür. İkinci boyut olan akademik görevin algılanan niteliği alt boyutu ile ekran kullanım süresi arasında ise pozitif yönlü düşük düzeyde ($r=.24$) ilişki hesaplanmıştır. Öğretmenlere ilişkin olumsuz algı ($r= .11$) ve akademik mükemmelliyeçilik ($r= .06$) alt boyutları ile ekran kullanım süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Sonuç ve Tartışma

Ekran kullanım süresi ve akademik erteleme davranışı arasındaki ilişkinin araştırıldığı bu çalışmada pedagojik formasyon eğitime devam etmekte olan öğretmen adaylarının sorumsuzluk alt boyutundan ve akademik erteleme ölçek toplam puanları ile ekran kullanım süreleri arasında pozitif yönlü orta, akademik görevin algılanan niteliği alt boyutu ile ekran kullanım süresi arasında ise pozitif yönlü düşük düzeyde ilişki olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının kendisi ders çalışırken ise %79.1'inin cep telefonunu kontrol ettiği ve bu öğretmen adaylarının %55.8'nin ders çalışırken cep telefonunu kontrol

etme davranışının akademik verimini düşürdüğünü düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır. Sorumsuzluk ve akademik mükemmeliyetçilik ölçek alt boyutlarında telefonu ders çalışılan süre içerisinde kontrol eden öğretmen adayları lehine farklılaşma bulunmuştur. Öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışının orta düzeyde olduğu görülürken, bu adayların günlük ortalama ekran kullanım sürelerinin 255 dakika yani (4 saat 15 dakika civarında) olduğu bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışlarının ortadüzeyde olduğunu belirleyen çalışmalar alan yazında yer almaktadır (Bulut ve Ocak ,2017; Kızılkaya- Cumaoğlu ve Diker-Coşkun,2012; Sarıkaya-Aydın ve Koçak,2016; Vural ve Gündüz,2019). Her ne kadar öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışları orta ve alt orta düzeyde çıkmış olsa da akademik erteleme davranışının hiç gösterilmemesinin akademik başarı, motivasyon ve özyeterlik gibi pek çok farklı değişkeni olumlu yönde etkileyebileceği düşünülmektedir.

Öğretmen adaylarının çok ciddi bir bölümünün ders sırasında ve ders çalışırken telefonunu kontrol ettikleri sonucunun alan yazında nomofobi (cep telefonundan yoksun kalma) ve fomo (gelişmeleri kaçırma korkusu) olarak geçen yeni kavramlarla ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Gençler ve genç yetişkinlerle yapılan çalışmalarda nomofobi ve fomonun ne kadar yaygın olduğu gözler önüne serilmektedir(Adnan ve Gezgin, 2016;Aliçavuşoğlu ve Boyraz,2019; Kaplan-Akıllı ve Gezen, 2016; Kaur ve Sharma, 2015;Yalçın-Çınar ve Mutlu,2018). Üstelik bu çalışmada telefonlarını (ders çalışılan süre içinde)gibi akademik süreçlerde kullanmalarının verimi düşürdüğünü düşündükleri halde telefonlarını kontrol etme davranışını gerçekleştirdiklerini ifade eden kesim oldukça yüksek bir yüzdelik dilimi kaplamaktadır. Ders çalışırken telefonunu kontrol eden öğretmen adaylarının sorumsuzluk ve akademik mükemmeliyetçilik alt boyutlarından aldıkları puanların daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durumun sorumsuzluk düzeyi yüksek olan öğrencilerin umursamazlığından, mükemmeliyetçi öğrencilerin ise süreyi kontrol etme isteği ya da öğretimsel amaçlı akıllı telefona yönelmeden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Öğretmen adaylarının telefon ekranını kullanım sürelerinin günlük ortalaması 255 dakika olarak bulunmuştur. Bu süre günlük 4 saat 15 dakikaya denk gelmektedir.Yetişkin bir insanın günlük ortalama 7 saat uyuduğu düşünüldüğünde (Türközü ve Aksoydan, 2015) yeme, içme, temizlik gibi günlük hayati ihtiyaçlara ayrılan süre de eklendiğinde öğretmen adaylarının eğitimlerinin de devam ettiği ve zorunlu olarak katılım göstermek durumunda oldukları ders sürelerinin de hesaba katılması halinde telefon ekran kullanım süresinin (4 saat 15 dk) çok yüksek olduğu görülecektir. Kaldı ki bu çalışmada ekran süresi olarak sadece akıllı telefon ekranının kullanımı ele alınmıştır. Tablet, masaüstü bilgisayar v.b. araçların başında geçirilen süre buna dahil edildiğinde ortaya çıkacak tablonun daha da ciddi olabileceği öngörülmektedir.

Akademik erteleme davranışıyla zaman yönetimi becerileri arasında anlamlı ilişki olduğunu bulan çalışmalar da vardır (Kağan,2009; Sarıkaya-Aydın ve Koçak,2016). İlgili çalışmalarda zaman yönetimi konusunda sorun yaşayan kişilerin, yaşamayanlara göre daha fazla akademik erteleme davranışı sergiledikleri görülmektedir. Bu anlamda öğretmen

Öğretmen Adaylarının Akıllı Telefon Ekran Kullanım Süreleri ile Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

---

adaylarının sadece telefon ekran kullanım süresinin 4 saat 15 dakika çıkmış olması zamanın etkili yönetimiyle ilgili bazı yetersizlikler yaşıyor olabileceklerini düşündürmektedir.

Telefon ekran kullanım süresinin yüksekliğinin sosyal medya araçlarına erişimin bu araçlardan çok rahat olmasıyla da ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Akademik erteleme davranışı ve sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkiyi ele alan bazı çalışmaların sonuçları bu düşünceyi destekler niteliktedir (Akdemir, 2013; Ekşi, Turgut ve Sevim, 2019; Gür, Bakırcı, Karakaş, Bayoğlu ve Atlı, 2018; Kızılkaya-Cumaoğlu ve Diker-Coşkun, 2012).

Akademik erteleme ölçeğinin sorumsuzluk ve akademik görevin algılanan niteliği boyutlarının ekran kullanım süresiyle pozitif yönlü anlamlı ilişki içerisinde olması sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun, bireyin akademik görevlere ilişkin gerekli davranışların sonuçlarını net olarak algılayamaması ve davranışın sonuçlarını üstlenmemesi ile açıklanabileceği düşünülmektedir.

Günümüzde cep telefonları vücudumuzun bir parçasıymışçasına yanımızdan ayrılmayan araçlar haline almıştır. Pek çok insan müzik dinlemek, film ya da dizi izlemek, sosyal medya ortamlarında akan gelişmeleri takip etmek, oyun oynamak v.b. pek çok gerekçeyle saatlerce bu araçların ekranlarına bakar olmuştur. Rahatlama, farklı insanlarla tanışma, araştırma yapma gibi olumlu amaçlarla da kullanılan bu araçların kullanımında kontrol kaybedildiğinde zaman yönetiminde sorunlar yaşanabileceği açıktır. Bu amaçla bazı telefon firmaları bireylerin kendilerini denetleyebilmeleri için (screen time) ekran kullanım süresini gösteren özellikleri telefonlara eklemeye başlamış, bireyin hangi amaçla telefonu ne kadar süre kullandığını anlamasına yardımcı olmaya çalışmışlardır. Ancak bu çalışmanın sonucu göstermiştir ki, kendisine verilen akademik görevleri nitelikli bulmayan ya da akademik sorumluluk düzeyi düşük olan öğrenciler için ekran kullanım süresi oldukça yüksek boyutlara ulaşabilmektedir.

Çalışma küçük bir grup üzerinde gerçekleştirildiği ve katılımcıların kendi beyanlarına dayandığı için sınırlılık taşımaktadır. Akademik erteleme davranışı üzerinde etkili olan tek faktörün ekran kullanım süresi olmadığı açıktır. Bu çalışmada sadece bir değişkenle akademik erteleme arasındaki ilişkiye bakılmış olması da diğer bir sınırlılık olarak düşünülebilir. Çalışma sırasında ekran kullanım süresini otomatik tutmayan cep telefon sahibi katılımcıların özel bir programı telefonlarına yüklemelerinin gerekmesi çalışma sırasında karşılaşılan önemli zorluklardan birisidir. Bundan sonraki çalışmalarda daha büyük örneklem gruplarıyla farklı değişkenlerin birbiriyle olan ilişkilerini gözler önüne seren model oluşturma çalışmaları yapılabilir.

Kaynakça

- Adnan, M., & Gezgın, D. M. (2016). Modern çağın yeni fobisi: üniversite öğrencileri arasında nomofobi prevalansı. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 49(1),141-158.
- Akbay, S.E.,& Gizir, C.A. (2010). Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışı: akademik güdülenme, akademik özyeterlik ve akademik yüklenme stillerinin rolü.*Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 6(1), 60-78.
- Akdemir, T. N. (2013). *İlköğretim öğrencilerinin Facebook tutumları ile akademik erteleme davranışları ve akademik başarıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul).
- Akyürek, G., Kars, S., & Bumin, G. (2018). üniversite öğrencilerinin serbest zaman ile ilişkili tutum, yönetim ve memnuniyetlerinin incelenmesi.*Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 1-12. DOI:<https://doi.org/10.31680/gaunjs.408928>
- Albayrak, E., Yazıcı, H.,& Reisoğlu, S. (2016). Üniversite öğrencilerinde kişilik özellikleri, akademik öz-yeterlik, akademik kontrol odağı ve akademik erteleme. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 90- 102.
- Alblwi, A., Stefanidis, A., Phalp, K. T., & Ali, R. (2019). Procrastination on social networks: types and triggers. Erişim: <http://rali.bournemouth.ac.uk/wp-content/uploads/2019/08/Abdulaziz-Alblwi-BESC-2019-Procrastination-on-Social-Media-Types-and-Triggers.pdf>
- Aliçavuşoğlu, Ç.,& Boyraz, E. (2019). Kendimi biliyorum, kork(m)uyorum! Yenilikleri kaçırma korkusu (fomo) ve sosyal medya bağımlılığında dijital üstbilişin rolü. *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*,6(33), 682-697.
- Balkıs, M. (2007). Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin, karar verme stilleri ile ilişkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 67-83.
- Balkıs, M., Duru, E., Buluş, M. & Duru, S. (2006). Üniversite öğrencilerinde akademik erteleme eğiliminin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 2(7): 57-73.
- Brunborg, G.S., Mentzoni ,R.A.,& Frøyland, L.R. (2014). Is video gaming, or video game addiction, associated with depression, academic achievement, heavy episodic drinking, or conduct problems?. *Journal of Behavioral Addictions*,3 (1), 27-32.
- Bulut, R. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(39), 595-603.
- Bulut, R., & Ocak. G. (2017). Öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışlarını etkileyen etmenler, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 2, 2017, ss. 75-90.

- Ekşi, H., Turgut, T., & Sevim, E. (2019). The mediating role of general procrastination behaviors in the relationship between self-control and social media addiction in university students. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 6, 717-745. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2019.6.3.0069>
- Fraenkel, J.R., & Wallen, N.E. (2009). *How to design and evaluate research in education*. (Seventh ed.) New York: Mc Graw-Hill.
- Gezgin, D.M., & Çakır, Ö. (2016). Analysis of nomophobic behaviors of adolescents regarding various factors. *Journal of Human Science*, 13(2), 2504-2519.
- Gür, S. H., Bakırcı, Ö., Karakaş, B., Bayoğlu, F., & Atli, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığının akademik erteleme davranışları üzerindeki etkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 68-77.
- Hong, F. Y., Chiu, S. I., & Huang, D. H. (2012). A model of the relationship between psychological characteristics, mobile phone addiction and use of mobile phones by Taiwanese university female students. *Computers in Human Behavior*, 28(6), 2152-2159.
- Kağan, M. (2009). Üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışını açıklayan değişkenlerin belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi*, 42(2): 113-128.
- Kandemir, M. (2014). Predictors of academic procrastination: coping with stress, internet addiction and academic motivation. *World Applied Sciences Journal*, 32(5), 930-938.
- Kaplan Akıllı, G., & D. M. Gezgin (2016). Üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeyleri ile farklı davranış örüntülerinin arasındaki ilişkilerin incelenmesi, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(40), s. 51-69.
- Kaur, A., & Sharma, P. (2015). A descriptive study to assess the risk of developing nomophobia among students of selected nursing colleges ludhiana, punjab. *International Journal of Psychiatric Nursing*, 1(2), 1-6.
- Kaya, Ö.S., & Odacı, H. (2019). Birey merkezli terapiye dayalı bir psiko-eğitim programı akademik erteleme davranışı üzerinde ne kadar etkili? Bir değerlendirme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(53), 261-295.
- Kaya, S., & Kaya, Ç. (2014). Pre-service teachers' academic motivation and coping strategies as the predictors of their academic procrastination. *Journal of Teacher Education and Educators*, 3(1), 7-24.
- Kaysi, F. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Akıllı Telefon Kullanımlarının İncelenmesi. *Uluslararası Yükseköğretimde Yeni Eğilimler Kongresi: Değişime Ayak Uydurmak*. 12-13 Nisan; S.116-129.
- Kızılkaya Cumaoğlu, G., & Diker Coşkun, Y. (2012). Öğretmenlerin akademik erteleme davranışı ile teknoloji kullanım durumları arasındaki ilişki. *Electronic Turkish Studies*, 7(4), 2237-2247.
- Ocak, G., & Bulut, R. (2015). Akademik erteleme davranışı ölçeği: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (2): 709-726.

- Sarıkaya-Aydın, K.,& Koçak,S. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Erteleme Düzeylerinin İncelenmesi, *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 17-38.
- Sarioğlu A. (2011). Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi ile mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Senecal, C., Koestner, R., ve Vallerand, R. J. (1995). Self-regulation and academic procrastination. *The Journal of Social Psychology*, 135(5): 607-619.
- Steel, P. (2007). The nature of procrastination: a meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. *Psychological Bulletin*, 133(1), 65-94. DOI:10.1037/0033-2909.133.1.65
- Subaşı, S. T. (2019). Telefonda Takılmak: Boş Zaman, Hegemonya ve Gençlik Kültürü. *Moment Dergi*, 6(2),337-353.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK) (2019). Temel İstatistikler. Ulaştırma ve haberleşme istatistikleri.Sabit telefon, cep telefonu ve internet abone sayısı. <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>
- Türküzü,D.,& Aksoydan,E.(2015). Uyku süresi ve kalitesinin beslenme ve vücut bileşimine etkisi.*Sürekli Tıp Eğitim Dergisi*, 24(1), 10-17.
- Vural, L.,& Gündüz, G. F. (2019). Öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışları ile bilişsel farkındalık düzeyleri arasındaki ilişki. *İlköğretim Online*, 18(1), 307-330.
- Yalçın-Çınar, Ç.,& Mutlu, E.(2018). Üniversite öğrencilerinde sosyal ortamlarda gelişmeleri kaçırma korkusunun yordayıcıları.*Current Addiction Research* ,2(2): 47-53.
- Yengin, D. A. (2016). Sosyal medya ve akıllı mobil teknoloji: akıllı sosyal yaşamlar. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication (TOJDAC)*, 6(2), 105-113. http://tojdac.org/tojdac/VOLUME6-ISSUE2_files/tojdac_v06i2104.pdf
- Yıldırım, N. N. (2014). Üniversite öğrencilerinde erteleme davranışının mükemmeliyetçilik ve denetimodağı ile ilişkisinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, EğitimBilimleri Enstitüsü, Konya).
- Yıldırım, C., Sumuer E., Adnan, M., & Yıldırım, S. (2015). A growing fear: Prevalence of nomophobia among Turkish college students. *Information Development*, 32(5), 1322-1331.